

นิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ

สถาบันทางการเมืองการปกครองของไทย

2

- พระมหากษัตริย์
- รัฐธรรมนูญ
- นิติบัญญัติ
- บริหาร
- ตุลาการ
- พรรคการเมือง
- กลุ่มผลประโยชน์

นิติบัญญัติ

นิติบัญญัติ

4

- สถาบันนิติบัญญัติ คือ รัฐสภา
- เป็นองค์กรที่สำคัญที่สุดองค์กรหนึ่งในทางการเมือง
- ทำหน้าที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติพิจารณาบัญญัติกฎหมาย
- เพื่อใช้ในการปกครองประเทศและควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลหรือฝ่ายบริหาร
- เป็นสถาบันที่แสดงเจตน์จำนงสูงสุดของประชาชน
- เพราะถือว่าเป็นสถาบันที่รวมของผู้ที่ประชาชนมอบหมายให้เป็นตัวแทนในการตัดสินใจและแสดงความคิดเห็นเป็นปากเป็นเสียงแทนประชาชน

ประกอบด้วย 2 สภา

สภาผู้แทนราษฎร

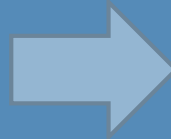
+

วุฒิสภา

ตำแหน่งประธานและรองประธานรัฐสภา

6

ประธานสภาผู้แทนราษฎร
(นายชวน หลีกภัย)

ประธานรัฐสภา

ประธานวุฒิสภา
(ศ.(พิเศษ)พรเพชร วิชิตชลชัย)

รองประธานรัฐสภา

สภาผู้แทนราษฎร

7

มีสมาชิก	500 คน
มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่ง เขตเลือกตั้ง	350 คน
มาจากบัญชีรายชื่อพรรค	150 คน

หน้าที่สำคัญ

การบัญญัติหรือการตรากฎหมาย

ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน

การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน

9

กระทำโดย

- โดยการตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีในเรื่องเกี่ยวกับงานในหน้าที่
- การเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

การเสนอญัตติ
ไม่ไว้วางใจ
สามารถทำได้
2 กรณี

รัฐมนตรีเป็น
รายบุคคล

รัฐมนตรีทั้งคณะ

การเสนอญัตติไม่ไว้วางใจ

11

การอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี เป็นรายบุคคล	การอภิปรายไม่ไว้วางใจ รัฐมนตรีทั้งคณะ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 5	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 5
มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปราย ทั่วไป	มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติทั่วไป
จะต้องมีการเสนอชื่อผู้สมควรดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรีต่อไปมาด้วย	ลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลได้
ในระหว่างการเสนอญัตตินี้ นายกรัฐมนตรี จะยุบสภาผู้แทนราษฎรไม่ได้	

วุฒิสภา

12

ประกอบด้วยสมาชิก จำนวน 250 คน

สมาชิกวุฒิสภา 244 คนมา
จากการสรรหา

เป็นสมาชิกโดยตำแหน่ง
6 คน

มาจากการคัดเลือกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) 194 คน
และมาจากการสรรหาใน 10 กลุ่มอาชีพ จำนวน 50 คน

ปลัดกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการ
ทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ และผู้
บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

อำนาจหน้าที่เฉพาะวุฒิสภา

13

□ ถวายคำแนะนำพระมหากษัตริย์เพื่อทรง

แต่งตั้งคณะกรรมการเลือกตั้ง	5 คน
แต่งตั้งผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา	3 คน
แต่งตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	11 คน
แต่งตั้งประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	14 คน
ให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งตุลาการในศาลปกครองให้ดำรงตำแหน่งประธานศาลปกครองสูงสุด และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง	2 คน
แต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	9 คน

อำนาจหน้าที่เฉพาะวุฒิสภา

14

□ ถวายคำแนะนำพระมหากษัตริย์เพื่อทรง

ถอดถอนคณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ประธานศาลต่าง ๆ
หรือผู้ดำรงตำแหน่งในระดับสูง ที่มีพฤติการณ์
ร้ายแรงผิดปกติ หรือทุจริตต่อหน้าที่ หรือ ใช้
อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติตามกฎหมาย
ด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า

3 ใน 5 ของ
สมาชิก

บริหาร/อำนาจบริหาร

อำนาจบริหาร

16

- เป็นอำนาจที่มีขอบเขตกว้างขวาง
- เป็นอำนาจในการนำกฎหมายมาบังคับใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน
- อำนาจนี้ส่งผลกระทบต่อประชาชนมากที่สุด
- มากกว่าอำนาจนิติบัญญัติและอำนาจตุลาการ

ระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา

17

- ผู้ใช้อำนาจบริหาร คือ **รัฐบาล** หรือ **คณะรัฐมนตรี**
- หัวหน้าฝ่ายบริหาร คือ **นายกรัฐมนตรี**
- นายกรัฐมนตรีจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากรัฐสภา หรือหัวหน้ากลุ่มการเมืองที่มีเสียงข้างมากในสภา
- การจัดตั้งนายกรัฐมนตรีจะมีขึ้นต่อเมื่อประกาศใช้ รัฐธรรมนูญหรือธรรมนูญการปกครอง

ระบอบประชาธิปไตยในระบบประธานาธิบดี

18

- หัวหน้าฝ่ายบริหาร คือ **ประธานาธิบดี**
- ประธานาธิบดีเป็นผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งมาจากประชาชนให้ดำรงตำแหน่ง
- ประธานาธิบดีอาจจะมาจากพรรคการเมืองที่มีเสียงข้างน้อยในสภาก็ได้
- แต่สมาชิกสภาไม่มีสิทธิลงมติถอดถอนประธานาธิบดี

การจัดตั้งคณะรัฐมนตรี

19

ประกอบด้วย	
นายกรัฐมนตรี 1 คน	รัฐมนตรีอื่น ๆ ไม่เกิน 35 คน
มีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน	

การแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี

20

- ต้องได้รับการเสนอชื่อและรับรองจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไม่น้อยกว่า 1 ใน 5
- สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบให้แล้วเสร็จภายใน 30 วันนับแต่วันที่มีการเรียกประชุมสภาเป็นครั้งแรก
- การแต่งตั้งบุคคลใดให้เป็นนายกรัฐมนตรีต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด
- การลงมติให้กระทำโดยการลงคะแนนโดยเปิดเผย
- ประธานสภาผู้แทนราษฎรจะนำชื่อผู้ที่สภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบขึ้นทูลเกล้าฯ เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีเมื่อลงพระปรมาภิไธยแล้ว จะมีประกาศแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีต่อไป

หน้าที่และความรับผิดชอบของคณะรัฐมนตรี

21

- รัฐบาลหรือคณะรัฐมนตรีมีหน้าที่วางนโยบายบริหารราชการแผ่นดิน
- เมื่อเข้ารับตำแหน่งต้องนำคณะรัฐมนตรีเข้าแถลงนโยบายต่อสภา
- ถ้าการปฏิบัติตามนโยบายล้มเหลวหรือไม่ได้ผลหรือไม่ปฏิบัติตามนโยบาย สมาชิกสภา มีสิทธิตั้งกระทู้หรือรวบรวมจำนวนสมาชิกสภาเท่าที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญขอเปิดอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจได้

อำนาจของคณะรัฐมนตรี

22

- อำนาจในการเสนอร่างพระราชบัญญัติต่อสภา การตราพระราชกำหนด หรือกฎหมายที่ออกโดยฝ่ายบริหารในกรณีฉุกเฉิน จำเป็นรีบด่วน
- อำนาจในการถวายคำแนะนำให้ตราพระราชกฤษฎีกายุบสภา
- อำนาจในการทูลเกล้าฯ ให้ออกพระราชกฤษฎีกาเรียกประชุมวิสามัญ
- นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีจะถูกกำหนดให้เป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการเกี่ยวกับบท กฎหมาย พระราชหัตถเลขา และพระบรมราชโองการใด ๆ เกี่ยวกับราชการแผ่นดิน

ในฐานะเป็นรัฐบาล

23

- คณะรัฐมนตรี ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ
- วางระเบียบข้อบังคับให้กระทรวง ทบวง กรม ถือปฏิบัติ และพิจารณาลงมติเรื่องต่าง ๆ ที่กระทรวง กรมเสนอมา
- อำนาจหน้าที่อื่น ๆ ที่กำหนดไว้ในกฎหมายอื่น ๆ

อำนาจตุลาการ

อำนาจตุลาการ

25

- เป็นอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ
- องค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการ คือ ศาล
- หน้าที่ของศาลในการพิจารณาพิพากษาคดีของประชาชนย่อมกระทบกระเทือนต่อสิทธิ เสรีภาพและทรัพย์สินของประชาชน

ประเภทของศาล

26

- ศาลยุติธรรม
- ศาลทหาร
- ศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลยุติธรรม

แบ่งออกเป็น

- ศาลชั้นต้น เป็นศาลที่รับคดีไว้ในชั้นต้น
- ศาลอุทธรณ์ เป็นศาลสูงชั้นกลาง
- ศาลฎีกา เป็นศาลสูงสุดที่ใช้ในการพิจารณาพิพากษาคดี

ศาลยุติธรรม

29

ในระบบศาลยุติธรรม จะมีคำว่า

- **อำนาจศาล** คือ ความสามารถซึ่งกฎหมายได้ให้แก่ศาลหนึ่ง ๆ ในอันที่จะพิจารณาพิพากษาคดี
- **เขตอำนาจศาล** คือ เขตทางปกครองเป็นจังหวัดหรืออำเภอ อันเป็นอาณาบริเวณที่อยู่ในอำนาจศาลที่จะทำการพิจารณาพิพากษาคดีใด คดีหนึ่งโดยชอบด้วยกฎหมาย

ศาลชั้นต้น

- ศาลแขวง
- ศาลจังหวัด
- ศาลแพ่ง ศาลอาญา
- ศาลแพ่งธนบุรี ศาลอาญาธนบุรี
- ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ศาลอาญากรุงเทพใต้
- ศาลเยาวชนและครอบครัว
- ศาลแรงงาน
- ศาลภาษีอากร
- ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ
- ศาลล้มละลาย

ศาลแขวง

31

- เป็นศาลชั้นต้นมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเล็ก ๆ น้อย ๆ ทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา
- โดยคดีอาญาโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี ปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
- ส่วนคดีแพ่งต้องมีทุนทรัพย์ไม่เกิน 300,000 บาท

การพิจารณาคดีในศาลแขวง

32

- จะแตกต่างกับศาลชั้นต้นอื่น
- วัตถุประสงค์เพื่อให้การพิจารณาเป็นไปโดยรวบรัดให้เสร็จไปโดยรวดเร็ว
- โจทก์อาจฟ้องด้วยวาจาและจำเลยให้การแก้คดีด้วยวาจาได้

เขตอำนาจศาล (ศาลแขวง)

33

ศาลแขวงในต่างจังหวัด มี 20 แห่ง คือ

- **ภาคกลาง** ศาลแขวงพระนครศรีอยุธยา ศาลแขวงลพบุรี ศาลแขวงชลบุรี ศาลแขวงสมุทรปราการ ศาลแขวงนครปฐม และศาลแขวงนนทบุรี
- **ภาคเหนือ** ศาลแขวงเชียงใหม่ ศาลแขวงลำปาง ศาลแขวงพิษณุโลก ศาลแขวงนครสวรรค์
- **ภาคตะวันออก** ศาลแขวงนครราชสีมา ศาลแขวงสุรินทร์ ศาลแขวงอุบลราชธานี ศาลแขวงอุดรธานี ศาลแขวงขอนแก่น
- **ภาคตะวันตก** ศาลแขวงราชบุรี ศาลแขวงสุพรรณบุรี
- **ภาคใต้** ศาลแขวงนครศรีธรรมราช ศาลแขวงสุราษฎร์ธานี ศาลแขวงสงขลา

เขตอำนาจศาล (ศาลแขวง)

34

ศาลแขวงในกรุงเทพมหานคร มี 7 แห่ง คือ

- ❖ ศาลแขวงพระนครใต้
- ❖ ศาลแขวงพระนครเหนือ
- ❖ ศาลแขวงธนบุรี
- ❖ ศาลแขวงพระโขนง
- ❖ ศาลแขวงดุสิต
- ❖ ศาลแขวงตลิ่งชัน (จังหวัด) และ
- ❖ ศาลแขวงปทุมวัน

อำนาจศาล(ศาลแขวง)

35

- **อำนาจศาลแขวงบัญญัติไว้ในมาตรา 17 แห่งพระราชธรรมนูญศาลยุติธรรมว่า ศาลแขวงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีและมีอำนาจทำการไต่สวนหรือมีคำสั่งใด ๆ ซึ่งผู้พิพากษาคนเดียวมีอำนาจตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 24 และ มาตรา 25 วรรคหนึ่ง**

คดีที่ไม่อยู่ในอำนาจของศาลแขวง

36

คดีไม่มีทุนทรัพย์	เป็นคดีพิพาทกันเกี่ยวกับสิทธิบางอย่างไม่เกี่ยวกับทรัพย์สิน เช่น คดีขอให้เปิดทางภาระจำยอม
คดีเกี่ยวกับสิทธิตามสภาพบุคคล	เป็นคดีเกี่ยวกับการใช้นามหรือนามสกุล หรือการสั่งให้บุคคลเป็นคนไร้ความสามารถ หรือสาบสูญ
คดีเกี่ยวกับสิทธิในครอบครัว	เป็นคดีที่เกี่ยวกับสิทธิที่ได้มาเพราะการสมรส เช่น คดีเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยา เกี่ยวกับอำนาจปกครองบุคคลหรือผู้เยาว์
คดีไม่มีข้อพิพาท	เป็นคดีที่มีผู้ร้องขอแต่ฝ่ายเดียว โดยมีความจำเป็นต้องใช้สิทธิในทางศาล เช่น คดีร้องขอเป็นผู้จัดการมรดก

ศาลชั้นต้น

- ศาลแขวง
- ศาลจังหวัด
- ศาลแพ่ง ศาลอาญา
- ศาลแพ่งธนบุรี ศาลอาญาธนบุรี
- ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ศาลอาญากรุงเทพใต้
- ศาลเยาวชนและครอบครัว
- ศาลแรงงาน
- ศาลภาษีอากร
- ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ
- ศาลล้มละลาย

- มีอำนาจพิจารณาพิพากษาทั้งคดีแพ่ง คดีอาญา โดย
- คดีแพ่ง ไม่จำกัดจำนวนทุนทรัพย์ว่าจะมากน้อย เพียงใด
- คดีอาญา ตั้งแต่คดีลหุโทษถึงคดีอุทธรณ์ มีอัตราโทษสูง

เขตอำนาจศาล (ศาลจังหวัด)

39

- ทุกจังหวัดจะต้องมีศาลจังหวัดประจำจังหวัดอย่างน้อย 1 ศาล
- มีเขตอำนาจกลุ่มเขตท้องที่ปกครองทั้งจังหวัด
- จังหวัดนครศรีธรรมราช มี 3 ศาล คือ ศาลจังหวัดนครศรีธรรมราช ศาลจังหวัดปากพนัง และศาลจังหวัดทุ่งสง

องค์คณะผู้พิพากษา

40

- ต้องมีผู้พิพากษาอย่างน้อย 2 คน
- ถ้าผู้พิพากษาไม่ครบองค์คณะ 2 คน เช่น ผู้พิพากษาศาลจังหวัดเพียงคนเดียวก็ไม่มีอำนาจเต็มตามอำนาจศาล คงมีอำนาจเท่ากับผู้พิพากษาคนเดียวตามบทบัญญัติแห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา 24 และมาตรา 25 วรรคหนึ่ง

ศาลชั้นต้น

- ศาลแขวง
- ศาลจังหวัด
- ศาลแพ่ง ศาลอาญา
- ศาลแพ่งธนบุรี ศาลอาญาธนบุรี
- ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ศาลอาญากรุงเทพใต้
- ศาลเยาวชนและครอบครัว
- ศาลแรงงาน
- ศาลภาษีอากร
- ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ
- ศาลล้มละลาย

ศาลแพ่ง ศาลอาญา

42

- ตั้งอยู่ที่กรุงเทพมหานคร
- ศาลแพ่งมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีแพ่ง
- ศาลอาญามีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญา

เขตอำนาจศาล

43

- มีเขตตลอดท้องที่กรุงเทพมหานคร
- นอกจากท้องที่ที่อยู่ในเขตของศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ศาลแพ่งธนบุรี ศาลอาญากรุงเทพใต้ ศาลอาญาธนบุรี ศาลจังหวัดมีนบุรี และศาลยุติธรรมอื่น

อำนาจศาลและองค์คณะผู้พิพากษา

44

อำนาจศาล

- ศาลแพ่งมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีแพ่งทั้งปวงที่มีได้อยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรมอื่น
- ศาลอาญามีอำนาจพิจารณาคดีอาญาทั้งปวงที่มีได้อยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรมอื่น

องค์คณะผู้พิพากษา

- ศาลแพ่งและศาลอาญา ต้องมีผู้พิพากษาอย่างน้อย 2 คน

ศาลแพ่งธนบุรี ศาลอาญาธนบุรี

45

- เขตอำนาจศาล มีเขตท้องที่ที่รับผิดชอบ 9 เขต คือ เขตคลองสาน เขตตลิ่งชัน เขตธนบุรี เขตบางกอกน้อย เขตบางกอกใหญ่ เขตบางขุนเทียน เขตภาษีเจริญ เขตราษฎร์บูรณะ และเขตหนองแขม
- องค์คณะผู้พิพากษา ต้องมีผู้พิพากษาอย่างน้อย 2 คน

ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ศาลอาญากกรุงเทพใต้

46

- **เขตอำนาจศาล** มีเขตท้องที่ที่รับผิดชอบ 6 เขต คือ เขตบางรัก เขตปทุมวัน เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตพระโขนง เขตยานนาวา และเขตสัมพันธวงศ์
- **องค์คณะผู้พิพากษา** ต้องมีผู้พิพากษาอย่างน้อย 2 คน

ศาลเยาวชนและครอบครัว

47

- จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534

เขตอำนาจศาล

- ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางมีเขตอำนาจตลอด กรุงเทพมหานคร
- ศาลเยาวชนและครอบครัวแปรสภาพมาจากศาลคดีเด็กและเยาวชน มีเขตอำนาจตลอดเขตจังหวัดซึ่งศาลนั้นตั้งอยู่

มีอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งในคดี

- คดีอาญา ที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด
- คดีอาญาที่ศาล (เป็นคดีธรรมดา) ได้โอนมาตามมาตรา 61
วรรค 1
- คดีครอบครัว ได้แก่ คดีแพ่งที่ฟ้องร้องต่อศาลหรือกระทำการ
ใด ๆ ในทางศาลเกี่ยวกับผู้เยาว์หรือครอบครัว
- คดีที่ศาลจะต้องพิพากษาหรือสั่งเกี่ยวกับตัวเด็กและเยาวชน

องค์คณะผู้พิพากษา

49

- ต้องมีผู้พิพากษาไม่น้อยกว่า 2 คน และ
- มีผู้พิพากษาสมทบอีก 2 คน (ต้องเป็นสตรี 1 คน)

- เป็นศาลที่จัดตั้งขึ้น เพื่อพิจารณาพิพากษาที่เกิดจากความขัดแย้งระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างตามสัญญาจ้างแรงงานหรือเกี่ยวกับสิทธิของนายจ้างและลูกจ้างตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานและกฎหมายแรงงานสัมพันธ์

เขตอำนาจศาล

51

- ศาลแรงงานกลางมีเขตอำนาจตลอดกรุงเทพมหานคร จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัด นครปฐม จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดปทุมธานี
- ส่วนคดีแรงงานที่เกิดขึ้นในจังหวัดอื่น โจทก์สามารถไป ยื่นฟ้องได้ที่ศาลจังหวัด

- คดีพิพาทเกี่ยวข้องกับสิทธิหรือหน้าที่ตามสัญญาจ้างแรงงานหรือตามข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้าง
- คดีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานหรือกฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ กรณีต้องใช้สิทธิทางศาลตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานหรือกฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์
- คดีอุทธรณ์คำวินิจฉัยของเจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานหรือคณะกรรมการแรงงานสัมพันธ์หรือรัฐมนตรี

อำนาจศาล(ต่อ)

53

- คดีอันเกิดแก่มูลละเมิดระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง
- ข้อพิพาทแรงงานที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ขอให้ศาลแรงงานชี้ขาดตามกฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์
- กรณีนายจ้าง ผู้ประกันตน หรือบุคคลอื่นใดไม่พอใจ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติ ประกันสังคม มาตรา 87 ให้มีสิทธินำคดีขึ้นสู่ศาลแรงงาน ได้

องค์คณะผู้พิพากษา

54

ต้องมีองค์คณะ 3 ฝ่าย หรือไตรภาคี

- ผู้พิพากษา
- ผู้พิพากษาสมทบฝ่ายนายจ้าง
- ผู้พิพากษาสมทบฝ่ายลูกจ้างฝ่ายละเท่า ๆ กัน
- การอุทธรณ์ คำพิพากษาของศาลแรงงานอุทธรณ์ได้ เฉพาะปัญหาข้อกฎหมายและให้อุทธรณ์ไปยังศาลฎีกา ภายในกำหนด 15 วัน โดยไม่ผ่านศาลอุทธรณ์

ศาลภาษีอากร

55

- เป็นคดีที่เป็นข้อพิพาทระหว่างเอกชนกับรัฐ ซึ่งมีฐานะไม่เท่าเทียมกันอันเนื่องมาจากการประเมินหรือการจัดเก็บภาษีอากร
- เขตอำนาจศาล ศาลภาษีอากรกลางมีเขตอำนาจตลอดกรุงเทพมหานคร จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดนครปฐม จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดปทุมธานี

อำนาจศาล

56

- เป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษา เฉพาะคดีแพ่งเท่านั้น คือ
- คดีอุทธรณ์คำวินิจฉัยของเจ้าพนักงานหรือคณะกรรมการตามกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร
- คดีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิเรียกร้องของรัฐในหนี้ค่าภาษีอากร
- คดีพิพาทเกี่ยวกับการขอคืนค่าภาษีอากร
- คดีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ตามข้อผูกพัน เพื่อประโยชน์แก่การเก็บภาษีอากร (เรื่องคำประกัน)
- คดีที่มีกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจศาลภาษีอากร

องค์คณะผู้พิพากษา

57

- ประกอบด้วยผู้พิพากษา 2 คน ที่มีความรู้ ความชำนาญ เป็นการเฉพาะ
- การอุทธรณ์ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลฎีกากรณีนั้น ให้อุทธรณ์ไปยังศาลฎีกาภายในกำหนด 1 เดือน นับตั้งแต่วันที่อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งตามมาตรา 24 โดยไม่ต้องผ่านศาลอุทธรณ์

ศาสตร์พหุสาขาปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ

58

- เป็นคดีที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากคดีอาญาและคดีแพ่งทั่วไป
- การพิจารณาต้องได้รับการพิจารณาจากผู้พิพากษาที่มีความรู้ในเรื่องนี้ รวมถึงการมีบุคคลภายนอกที่มีความรู้เข้ามาร่วมพิจารณาพิพากษาคดีด้วย

□ มีเขตตลอดกรุงเทพมหานคร

จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรสาคร

จังหวัดนครปฐม จังหวัดนนทบุรี และ

จังหวัดปทุมธานี

- ❑ คดีอาญาเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า ลิขสิทธิ์ และสิทธิบัตร
- ❑ คดีอาญาเกี่ยวกับความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 271-275
- ❑ คดีแพ่งเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตรและคดีพิพาทสัญญาถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิ
- ❑ คดีแพ่งอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 271หรือ 275
- ❑ คดีแพ่งเกี่ยวกับการซื้อขาย แลกเปลี่ยนสินค้า หรือตราสารการเงิน ระหว่างประเทศ หรือการให้บริการระหว่างประเทศ การขนส่งระหว่างประเทศ การประกันภัยและนิติกรรมอื่นที่เกี่ยวข้อง

อำนาจศาล (ต่อ)

61

- ❑ คดีแพ่งเกี่ยวกับเลตเตอร์ออฟเครดิต
- ❑ คดีแพ่งเกี่ยวกับการกักเรือ
- ❑ คดีแพ่งเกี่ยวกับการทุ่มตลาด และการอุดหนุนสินค้าหรือการให้บริการจากต่างประเทศ
- ❑ คดีแพ่งหรือคดีอาญาที่เกี่ยวข้องกับข้อพิพาทในการออกแบบวงจรรวม การค้นพบทางวิทยาศาสตร์ ชื่อทางการค้า ซึ่งทางภูมิศาสตร์ที่แสดงถึงแหล่งกำหนดของสินค้า ความลับทางการค้า และการคุ้มครองพันธุ์พืช
- ❑ คดีแพ่งหรืออาญาที่มีกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ
- ❑ คดีแพ่งเกี่ยวกับอนุญาโตตุลาการเพื่อระงับข้อพิพาทดังกล่าวข้างต้น

องค์คณะผู้พิพากษา

62

- ต้องมีผู้พิพากษาไม่น้อยกว่า 2 คน และ
- มีผู้พิพากษาสมทบอีก 1 คน
- การอุทธรณ์ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกฏหมายกำหนดให้อุทธรณ์ไปยังศาลฎีกาไม่ว่าคดีแพ่งหรืออาญา ภายในกำหนด 1 เดือน

ศาลล้มละลายกลาง

63

- เป็นคดีที่มีลักษณะพิเศษ และส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยส่วนรวม
- จำเป็นต้องใช้ผู้พิพากษาที่มีความรู้ความเข้าใจเฉพาะด้านมาทำการพิจารณาคดี
- เขตอำนาจศาล มีเขตตลอดกรุงเทพมหานคร
- อำนาจศาล มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีล้มละลาย
- องค์คณะผู้พิพากษา ต้องมีผู้พิพากษาอย่างน้อย 2 คน
- การอุทธรณ์ สามารถยื่นอุทธรณ์ไปยังศาลฎีกาภายในกำหนด 1 เดือนนับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น

ศาลอุทธรณ์

- เป็นศาลสูงชั้นกลาง
- ศาลอุทธรณ์ จะเปิดโอกาสให้คู่ความได้มีสิทธิขอให้ศาลสูงที่มีผู้พิพากษา ที่มีความรู้และประสบการณ์มากกว่า ได้ทำการพิจารณาพิพากษาอีกชั้นหนึ่ง อันจะเป็นการประกันความยุติธรรมได้ดียิ่งขึ้น

เขตอำนาจศาล

66

- มีเขตตลอดท้องที่มีได้ อยู่ในเขตศาลอุทธรณ์ภาค
- ในกรณีการยื่นอุทธรณ์คดีต่อศาลอุทธรณ์ และ คดีนั้นอยู่นอกเขตของศาลอุทธรณ์
- ศาลอุทธรณ์อาจใช้ดุลพินิจยอมรับไว้พิจารณาพิพากษา หรือมีคำสั่งโอนคดีนั้นไปยังศาลอุทธรณ์ภาคที่มีเขตอำนาจ

อำนาจศาลอุทธรณ์

67

- พิจารณาคดีทุกเรื่องไม่ว่าคดีแพ่งคดีอาญา
- เมื่อศาลชั้นต้นพิจารณาพิพากษาแล้ว หากคู่ความฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่พอใจในคำพิพากษาก็อาจอุทธรณ์ได้เสมอ
- เว้นแต่ต้องห้ามมิให้อุทธรณ์ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความ เช่น คดีแพ่งที่มีราคาทรัพย์สินหรือจำนวนทุนทรัพย์ที่พิพาทไม่เกิน 50,000 บาท หรือคดีอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท
- การอุทธรณ์ให้ทำเป็นหนังสือยื่นต่อศาลชั้นต้น ภายในกำหนด 1 เดือน

อำนาจศาลอุทธรณ์

68

- เมื่อศาลอุทธรณ์ได้ตรวจสำนวนหรือฟังคำคู่ความหรือสืบพยานเสร็จแล้ว ศาลอุทธรณ์มีอำนาจตัดสินอุทธรณ์โดยประการใดประการหนึ่งใน 4 ประการ คือ ยก ยืน กลับ แก้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

วิธีการพิจารณา

- ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นว่าอุทธรณ์นั้นต้องห้ามตามกฎหมาย มีอำนาจยกอุทธรณ์นั้นเสีย โดยไม่ต้องวินิจฉัยในประเด็นแห่งอุทธรณ์นั้น
- ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นว่าคำวินิจฉัยของศาลชั้นต้นถูกต้องแล้ว ให้พิพากษายืนตามคำพิพากษาชั้นต้น คือรับรองว่าคำพิพากษาศาลชั้นต้นถูกต้องแล้ว ไม่จำเป็นต้องมีการแก้ไขแต่ประการใด

อำนาจศาลอุทธรณ์

69

- ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นว่าคำชี้ขาดของศาลชั้นต้น ไม่ถูกต้องก็ กลับ คำพิพากษาศาลชั้นต้น และพิพากษาในปัญหาเหล่านั้นใหม่
- ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นว่าคำวินิจฉัยของศาลชั้นต้นถูกแต่บางส่วนและผิดบางส่วน ก็พิพากษาแก้คำพิพากษาศาลชั้นต้น โดยพิพากษายืนบางส่วน กลับบางส่วน และมีคำพิพากษาใหม่แทนส่วนที่กลับนั้น

องค์คณะผู้พิพากษา

70

- ต้องมีผู้พิพากษาอย่างน้อย 3 คน จึงจะเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาได้

ศาลอุทธรณ์ภาค

- ศาลอุทธรณ์ภาคจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอุทธรณ์ภาค พ.ศ. 2532 ทั้งนี้ เพื่อให้ศาลอุทธรณ์ภาคแบ่งเบาภาระศาลอุทธรณ์
- ปัจจุบันมีศาลอุทธรณ์ภาค 1 ถึง ภาค 9

ศาลฎีกา

ศาลฎีกา

72

- เป็นศาลสูงสุดที่ใช้ในการพิจารณาพิพากษาคดี
- คำพิพากษาของศาลฎีกาถือเป็นที่สุดของคดี

เขตอำนาจศาล

- มีแห่งเดียวตั้งอยู่ที่กรุงเทพมหานคร

อำนาจศาลฎีกา

73

- มีอำนาจพิจารณาพิพากษา บรรดาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค
- คือ เมื่อศาลอุทธรณ์พิพากษาแล้วคู่ความไม่พอใจก็ฎีกาต่อศาลฎีกาให้วินิจฉัยอีกชั้นหนึ่งเป็นชั้นสุดท้าย
- ข้อยกเว้นในเรื่องห้ามฎีกา คือคดีที่มีราคาทรัพย์สินหรือจำนวนทุนทรัพย์ที่พิพาทไม่เกิน 200,000 บาท และ
- คดีลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกิน 5 ปีหรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับแต่โทษไม่เกิน 5 ปี

อำนาจของศาลฎีกา

74

- เมื่อศาลฎีกาพิจารณาหรือตรวจพยานหลักฐานในสำนวนแล้ว ศาลฎีกามีอำนาจพิพากษาได้ 4 ประการ คือ ยก ยืน กลับ แก้ คำพิพากษาศาลอุทธรณ์
- คดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นโดยตรงต่อ ศาลฎีกา เช่น การอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลภาษีอากร
- อำนาจตามมาตรา 23 แห่ง พระธรรมนูญศาลยุติธรรมตอนท้าย คือ อำนาจที่จะวินิจฉัยตามกฎหมายอื่น

องค์คณะผู้พิพากษา

75

- ต้องมีผู้พิพากษาอย่างน้อย 3 คน
จึงเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาได้

คณะกรรมการศาลยุติธรรม (ก.ต.)

76

ประกอบด้วย	
ประธานศาลฎีกา	เป็นประธานกรรมการ
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ในแต่ละชั้นศาล ศาลฎีกา 6 คน ศาลอุทธรณ์ 4 คน ศาลชั้นต้น 2 คน	เป็นข้าราชการตุลาการในแต่ละชั้นศาล และได้รับเลือกจากข้าราชการตุลาการใน แต่ละชั้นศาล
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 คน	ไม่เป็นข้าราชการตุลาการและได้รับเลือก จากวุฒิสมาชิก

หน่วยธุรการของศาลยุติธรรม

77

- ศาลยุติธรรมมีหน่วยธุรการของศาลยุติธรรมที่เป็นอิสระ
- มีเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นผู้บังคับบัญชา
- โดยขึ้นตรงต่อประธานศาลฎีกา

ศาลทหาร

ศาลทหาร

79

- คือศาลที่ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498
- ศาลทหารจะพิจารณาพิพากษาเฉพาะกรณีผู้กระทำผิดต่อกฎหมายทหารหรือกฎหมายอื่นในทางอาญา ในคดีซึ่งผู้กระทำผิดได้เป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารในขณะกระทำผิด และ
- มีอำนาจสั่งลงโทษบุคคลใดที่กระทำผิดฐานละเมิดอำนาจศาลตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

ศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญ

81

- เป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ
- มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยเฉพาะคดีที่มีปัญหากฎหมาย
เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญ

หน้าที่หลัก คือ

- การควบคุมกฎหมายมิให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
เพื่อรักษาความเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ

ผู้มีสิทธิเสนอคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

82

- ศาล
- ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา
- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- นายกรัฐมนตรี
- อัยการสูงสุด
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
- ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา
- คณะกรรมการการเลือกตั้ง

องค์คณะของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

83

- ในการนั่งพิจารณาและในการทำคำวินิจฉัย
ต้องประกอบด้วย
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ไม่น้อยกว่า 9 คน

คำวินิจฉัยหรือผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

84

- คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่จะมีบทบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ
- คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้เป็นคดีทั้งปวง
- คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นเด็ดขาด จะโต้แย้งมิได้ รวมทั้งจะนำไปฟ้องร้องยังศาลอื่น เพื่อให้กลับคำวินิจฉัย หรือจะอุทธรณ์ฎีกาต่อไปไม่ได้
- นอกจากนี้ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญยังเป็นผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ

ศาลปกครอง

ศาลปกครอง

86

- เป็นสถาบันที่ทำหน้าที่พิจารณาและพิพากษาคดีปกครอง
- ได้แก่ ข้อพิพาทระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลกับเอกชน หรือของรัฐบาลด้วยกัน
- ข้อพิพาทอันเนื่องมาจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำที่หน่วยราชการ ฯ นั้น ต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

โครงสร้างของศาลปกครอง

87

แบ่งออกเป็น

- ศาลปกครองชั้นต้น
- ศาลปกครองสูงสุด

การฟ้องคดีปกครอง

88

- การฟ้องร้องคดีต่อศาลปกครองไม่ต้องทำตามแบบและไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม
- ยกเว้น เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการทำละเมิดหรือความรับผิดชอบ
อย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือ
- คดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองที่ขอให้สั่งใช้เงินหรือมอบ
ทรัพย์สิน จะต้องเสียค่าธรรมเนียมในอัตราร้อยละ 2.5 ของทุน
ทรัพย์ แต่ไม่เกิน 200,000 บาท

ผู้มีสิทธิฟ้องคดีปกครอง

- ผู้ที่ได้รับบาดเจ็บหรือเสียหายหรือผู้ที่อาจได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายใดมีอาจหลีกเลี่ยงได้ อันเนื่องมาจากการกระทำหรืองดเว้นการกระทำของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ
- ผู้ซึ่งมีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง
- ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาในกรณีที่เห็นว่ากฎหรือการกระทำของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ
- กรณีซึ่งอยู่ในอำนาจของศาลปกครองและการแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อน ความเสียหาย หรือยุติข้อโต้แย้งนั้น จะต้องมีการกำหนดบังคับตามกฎหมาย